

Dve Emi sta pri nas

Sv. Ema pri Podčetrtku ni edina slovenska cerkev, ki je posvečena tej svetnici – Kozjanska Ema potrebna obnove in varovanja pred tatovi

Kadarkoli se omenja ime sv. Eme (983–1045), koroške kneginje iz rodbine Brežiško–Selški, ki je imeal svoje posesti tudi na Pilštanju, v Kozjem, Podčetrtku in v Rogatu, se pristavlja, da je cerkev sv. Eme pri Podčetrtku, edina slovenska cerkev, posvečena tej slovenski kneginji in svetnici.

To poudarjanje edine Emini cerkve na Slovenskem je postalo že tako priljubljeno, da o tem čivkajo že vrabci na strehi, zagotovo pa tega ne pozabi omeniti nihče, ki kadarkoli in kakorkoli piše o cerkvi sv. Eme, v idilični hribovski vasici »Sv. Ema« pri Podčetrtku, o Eminem imenu ali o cerkvah na Slovenskem. Zadnje take trditve sem lahko prebral v dnevnem in verskem časopisu, ob blagoslovitvi novega zvona, ki so ga pred kratkim potegnili v zvonik omenjene cerkve.

Čudim se, da se doslej še nihče ni oglasil in demantiral tolikokrat objavljeno vest o eni sami Emini cerkvi na Slovenskem. V Kozjem stoji vendar že skoraj pol tisočletja podružnična cerkev sv. Eme, ki se niti ne skriva v kakem zakotnem hribovju, temveč stoji na levi strani glavne

ceste, ki vodi v Kozje iz smeri Celja. Že od daleč je vidna. Okoli cerkve je od sredine prejšnjega stoletja tudi kozjansko pokopališče. Kozjani seveda dobro vedo za ime svoje podružnične cerkve na pokopališču, saj je v tem kraju navada reči, da »pokojnika k sv. Emi nosijo«, če se govori o bližnji smrti pa pravijo, »dokler ga k sv. Emi ne занesejo« ali »skupaj bosta šele tam pri sv. Emi« ali tudi »spočil si bo šele pri sv. Emi« itd.

Že vizitacijsko poročilo iz leta 1545 omenja med cerkvami pilštanske fare tudi »Capelen zu Standt Ghem«, kapelico sv. Hemme, rojene grofice pilštanske. Takrat v Kozjem še ni bilo ne fare ne dekanije, ki je bila iz bližnjega Pilštanja prestavljena leta 1802. Kapela sv. Eme je bila precej skromna, imela je lesen strop in bila krožno obokana.

Nad zahodnim portalom je stal lesen stolpič z zvončkom. V »cerkvi« so stali trije gotski oltarji, na glavnem pa je bil kip »blažene Hemme«, poroča Ignaz Orožen v zgodovini dekanije Drachenburg (kozje), iz leta 1887.

Naslednji podatek o sv. Emi v Kozjem, je iz leta 1651. ko že ni več govora o kapeli, temveč o cerkvi, v kateri so odstranili oba stranska oltarja. Cerkev je bila menda zelo revna, saj ni bila zavezana k nobenim dajtvam v naravi, ampak je morala enemu duhovniku dajati trideset kron letno.

Leta 1861 so na cerkvi sv. Eme v Kozjem odstranili lesen stolpič in na istem mestu pozidali nov zvonik, v katerega so obesili oba zvonova. Tretji zvon (451 kg) so potegnili v zvonik šele leta 1896.

V času dekana Franza Kosarja v Kozjem (napisal je življenjepis Antona – Martina Slomška in leta 1869 izdal Slomškove »Drobtinice«) so gotizirali okna

pri sv. Emi. Leto dni kasneje pa so odstranili stare oltarje in postavili neogotski glavni oltar s plastiko blažene Eme, delo Franca Oblaka, kiparja in pozlata iz Celja. Tako restavrirano in gotizirano cerkev je 23. septembra 1867 posvetil lavantinski knezoškof Jakob Maximilian. Dve leti kasneje pa je sv. Ema dobila še nov pozlačen kelih, dve albi in dva oltarska svečnika.

V času ko je bil v Kozjem dekan Janez Nep. Bosina, ki je obnovil tudi farno cerkev Marijinega Vnebovzeta v Kozjem, so prepletkali pločevino na zvoniku (1896).

V prvi svetovni vojni so sv. Emi odvzeli vse tri zvonove in

PO KRIVICI SPREGLEDANA – Tudi v starodavnem Kozjem (v ozadju) imajo cerkev sv. Eme (Foto: M. M.)

še leta 1965 je kozjanski župnik Kolman oskrbel 50 kg zvonček, ki zvoni ob redkih mašah v tej cerkvi, največkrat pa ob pogrebi.

Da pa je nekoč bila sv. Ema ugledna cerkev pričajo orgle, ki so jih leta 1933 prenesli v kozjansko župnijsko cerkev, kjer so še danes. Kljub obubožanju po odvzemu orgel, so leta 1938, dokončali poslikavo notranjosti cerkve, razen stropa, ki je bil poslikan že prej.

Po vojni je župnik Kolman dal prepletkati zvonik cerkve, kar je opravil domači klepar Šturbej, pred kratkim pa so zakrpalí streho. Kljub temu danes cerkev sv. Eme v Kozjem nezadržno propada in nujno bi bila potrebna večja popravila razpokanega zidu in zvonika ter restavriranje notranjosti. Fragmenti gotskega oltarja polomljeni ležijo v predalih, ki so nekoč hranili dragocene albe. O tem, koliko smo v zadnjih letih obnovili cerkva na Slovenskem, se človek samo čudi brezbriznosti domačinov do te zanimive cerkve.

S tem pisanjem sem morda odvzel nekaj zanimivosti cerkvi sv. Eme pri Podčetrtku, a mislim, da je prav že zaradi sv. Eme, ki je bila pred 55 leti prisheta tudi med svetnice, da predstavim tudi drugo njeno cerkev pri nas in morda vzpodbudim koga k njeni nujni obnovi – ali vsaj peprosto zaščití pred tatovi.

MARJAN MARINŠEK

Zagovor vojnega zločinca

Zaradi zločinov nad civilnim prebivalstvom je hrvaško sodišče v odsotnosti obsodilo Slobodana Tarbuka na 20 let zapora – »Nisem zagrešil nikakršnega zločina« – Zveze z Beogradom

Slobodan Tarbuk je bil do poletja leta 1991 major in malo znan poveljnik petrinjske garnizije. Po zasedbi Petrinje se je naglo povzpел in postal poveljnik I. banijskega korpusa vojske tako imenovane Republike srbske Krajine. Zaradi vojnih zločinov nad civilnim prebivalstvom ga je hrvaško sodišče v odsotnosti obsodilo na 20 let zapora.

– Kako se počutite kot vojni zločinec, gospod Tarbuk?

»Kdo me je obsodil? Sodišče Franja Tuđmana? O sojenju me niso obvestili, pa tudi nič ne vem o odvetniku, ki bi me branil. Sicer pa nisem zagrešil nikakršnega zločina. Če je komu mogoče pripisati zločinsko ravnanje, so to HDZ in njegove paravojaške enote pod vodstvom generala Tuđmana.«

– Kdo pa je ukazal napad na Petrinjo in vasi Strug, Vaganac, Drežnik-Grad itd., če ne vi?

»Jaz da bi to ukazal? Nič takega nisem ukazal, le kapetanu Šukalu in Lekiću sem dal dovoljenje, da na tem območju ustrezno ukrepata, da bi zavarovala bihaško letališče in enote JLA in TO na terenu. Šele ko je v spopadih padlo nekaj naših vojakov, sem ukazal, naj se mašču-

jejo oziroma naj očistijo teren, ki je bil začasno v rokah ustaških enot. Pri čiščenju terena pa so same po sebi razumljive tudi žrtve med civilnim prebivalstvom. Menil sem, in s tem se je strinjal tudi general Avramović, da bi z očiščenjem nekaj vasi in odstranitvijo prebivalstva lahko ustavili akcije tako imenovane narodne zaščite, MNZ in drugih oboroženih formacij, ki so delovale zoper Jugoslavijo. Tako sem le opravljal naloge, ki sem jih bil dolžan opraviti v skladu s prisego.«

– In kakšna je vaša razlaga napada na Petrinjo?

»O tem ni veliko povedati. Hrvaške paravojaške formacije so nas napadle iz petrinjske smeri v času, ko so bili v vojašnici novinarji, za katerih varnost smo bili vsestransko odgovorni. Lah-

ko bi se zgodilo, da bi bilo ogroženo tudi vaše življenje – če se ne motim, ste bili tedaj tam tudi vi – zato sem ukazal, naj začno protinapad. Poleg vas so bili v vojašnici tudi civilisti, naši družinski člani pa Srbi, ki so se umaknili iz Zagreba in okoliških vasi, pa tudi iz same Petrinje. Ena izmed granat je zadela barako, ki je bila na srečo prazna. To je bilo odločilno.«

– Ste napad pričakovali?

»Ne, napadli so nas nenadoma, brez opozorila.«

– Kako se je tedaj lahko zgodilo, da tedanji načelnik KOS Kelečević in general Prašćević nista hotela v Petrinjo? Kako to, da smo, ko smo prišli, okrog vojašnice videli minomete in lahke topove?

»Zakaj Kelečević ni šel v Petrinjo? Sklenili smo, da je tako bolje. Orožje pa menda smemo razporediti tako, kot se nam zdi. Odgovoril vam bom z vprašanjem: zakaj je orožje hrvaške vojske usmerjeno proti Obrovcu in Petrinji? Menda imamo na ozemlju lastne države pravico

razpostaviti orožje po lastni presoji. To je bila in je naša država in branili jo bomo z vsemi sredstvi, ki so nam na voljo, ter dokončno porazili sovražnika!«

– Vrniva se k začetku napadov na Petrinjo. Vem, da ste se takoj po napadu pogovarjali z generalom Rašeto...

»Da, in tedaj smo vsi dojeli, da je Rašeta kolaboracionist, če že ne izdajalec. Ko sem ga poklical, da bi mu povedal, da nas napadajo ustaši, me je začel prepričevati, da to ni res, in trdil je, da je to le moje opravičilo za napad na mesto. Vnovič sem ga opozoril, naj se ne vmešava in da imam dovoljenje generala Avramovića in generalnega štaba. Prepovedal mi je celo, da bi streljali, dokler ne bi ugotovili, kdo je začel... Tako bedatega predloga pa gotovo nisem mogel upoštevati.«

– Kot eden najpomembnejših poveljnikov v Republiki srbski Krajini verjetno sodelujete tudi v pogajanjih s hrvaško stranjo?

»Pravzaprav sem eden izmed članov vojaškega štaba, ki anali-

zira hrvaške predloge in jih primerja s tistimi, kar bi ustrezalo nam in čemur se ne moremo odreči. Naravnost smešno je, da si Tuđman in njegovi pogajalci predstavljajo, da bi bilo v RSK mogoče spet vzpostaviti hrvaško oblast, da bi bili mi pod njihovo oblastjo. Po naših predlogih bi nam morali zagotoviti enak status kot nekdanjim jugoslovanškim republikam s pravico združevanja z drugimi državami. S tem kajpada ne mislim na Hrvaško, temveč na Republiko srbsko, s katero so nekateri rodovi naše vojske, denimo letalstvo in obveščevalna služba, že zdaj povezani oziroma imajo skupno poveljstvo.«

– In kako ste povezani z ZRJ?

»Ker je ZRJ naša matična država, je docela razumljivo, da smo povezani z njo, in sicer logistično, kadrovsko in na vseh drugih področjih. Tako nam je nekaj časa pri organiziranju obveščevalne službe pomagal general Bošković, poslali so nam Boška Kelečevića, Ljubišo Bearo, v Sarajevu je Milan Gvero, tukaj so še mnogi drugi. V uporabo smo dobili kakih 20 tankov M-89, ki so jih pred kratkim preizkusili in jih začeli serijsko izdelovati, pa tudi druge sisteme. Odlično sodelujemo, še posebej odkar je odšel Čosić, ki nam je povzročal težave.«

– Kakšne?

»Oviral je dobavo orožja, vojaškega materiala in celo goriva.

^{Emc}
KOZJE, pokopališka cerkev sv. Helene

1

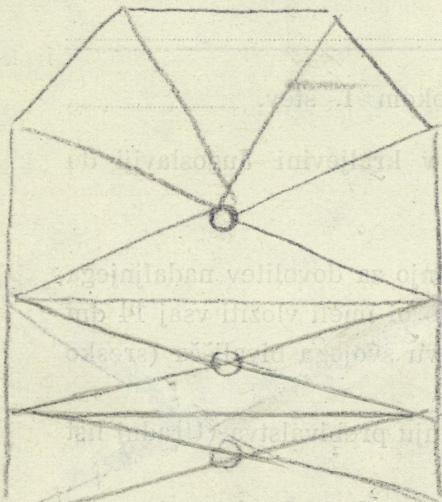
Poznogotski sv. Krištof na južni strani prezbiterija. Rdeča obleka, dete nad glavo na levi rami. Detetu plašč močno vihra. Okvir iz vitic. Ca. 1520-30.

Prezb. 5/8 zaključen. Križni obok rebrast. Oprema psevdogotska. Prezb. verjetno mlajši od ladje.

Na freski sv. Krištofa - idealizem v obrazih. Poznogotski obok.

Cevo, Zap. XV. str. 9^a . 29.V.1950.

Sklepniki okrogli brez okrasa
enako široka polja.

Na zap. strani kora prvotan stavba povečana. Oltar moderno got. kl. Prezbitarij verjetno mlajši od ladje, radi nesorazmerne velikosti širine.

Na juž. steni dobra, spodaj uničena freska sv. Krištofa v rdečem plašču, rumeni, rdeče senčeni in zeleno podšiti suknji, ~~naravnost~~ na glavi, dolgi lasje

pira se z desno na okleščeno belo drevo. Z levo pa drži Jezusa v beli suknji v vihrajočem rdečem plašču. Obraz z dolgimi rahlo svedrastimi lasmi ima kratko rajvo bradu. + zraz precej realističen. Rumena okvir, z valovito gotsko trto.

R
Raven, sedaj ometan
strop.

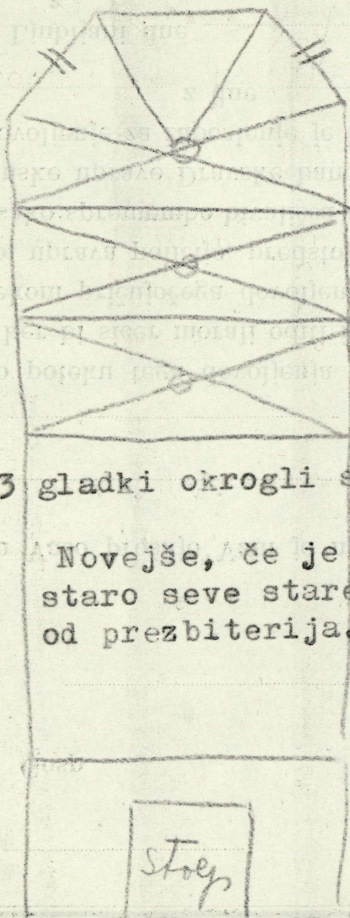
Nebo lepoplavo z belimi oblaki, ok. 1520

Vel.oltar. je delal Oblak iz Melja. Prav tako velikega trižanega na pokopališču.

zazidani
okna

Stele, LXXVIII, 11.8.1933, str.23- 24.

nov
okno

Na juž. zunanjsčini prezbiterijska sv. Krištof nem.renes.okr.1520-30. zebra žlebasto profilirana, konzole gometrične. V splošnem so rodno Planini, mogoče nekoliko mlajše, 1.pol. ali sreda 15.stol. V zap.polju juž.stene pod beležem freske, verjetno istega časa kot zunaj Presekani zidec na sev. strani in zazidani vhod kaže na str. vhod. Mogoče je bil prvotno samo prezbiterij kot kapela. Ladja ima raven ometan in poslikan strop.

3 gladki okrogli sklepniki

Stele, CX, 26.8.1940, str.40-41.

Novejše, če je staro seve starejše Cerkev se omenja v vizit. poročilu l.1545, kot od prezbiterijske podružnice ž.c.v Pilštanju kot "Capeln zu Sandt Ehem". Gotsko obokan prezbiterij. Okna pozneje predelana. Ladja je imela prvotno lesen strop, sedaj je polkrožno obokana in ima četverooglata okna. Nad zap. portalom je lesen stolpič z majhnim zvončkom v njem.

V c. so trije oltarji: sv. Eme in dva str. v

kladijxxxxx Vitarjsh puvilo : r l. 1651

1651: Ecclesia s. starejšecedituachylos pabbellost pulchra pavi
altaria mandavit(visitator) ejici et altare a latere Episto
palae, quod iconem novam habet, vendi.
Nadalje so poročila iz l.1653, 1654, 1655(str.121

V novejšem času cerkev restavrirana. L.1861 odstranili star leseni stolpič in sezidali na zap.strani nov zvonik z dvema zvonovoma. Večji z napisom: Maria Mater Dei ora pro nobis. Manjši verjetno iz l.1308 z napisom: Ave re glorie veni cum pace. Ta zvon je bil prvotno v grajski kapieli gradu Montpreis(.

L.1866 so prezidana okna v prezbit. zopet predelali v gotskem stilu in gotzirali tudi pravokotna okna v ladji.

L.1867 odstranili tri oltarje in postavili nov vel.oltar sv. Eme v prezbit delo "ranca Oblaka iz Celja.

Zupnijske knjige: rojstne in krstne od l.1787, poročne od l.1786 in mrliške od l.1786.

Ign.Orožen: čas Dekanat Drachenburg, l.1887, str.120 -130.

Nov zvon, ki ga je vlił Jan. Dencilna v Mariboru l.18 98
Zg.Danica, l.1898, str. 230.

KOZJE(Drachenburg)

^a
Filila, posvečena sv. Emi.

Pravilno orientirana cerkev stoji ob cesti na Pilštanj v n. v. 277 m.

Viri in literatura: farna kronika; Ign. Orožen: Bistum und Diozesenx Lavant VI, Dekanat Drachenburg, Maribor 1887.

Cerkev sestavljajo: pravokotna ladja z nadzidanim prizmatičnim zvonikom ter za spoznanje ožji 3/8 zaključeni presbiterij. Gradnja je kamenita, spredaj opečna, ometana..Streha enotna opečna, zvonikova neogatska later-

nasto-piramidasta, pločevinasta.

Zunanjščina: Je preprosta. Fasada ima pp portal z rozetama okrašenima podbojema, letnico 1862 na prekladi ter z polkrožnim nastavkom v sredini. Nad portalom je ppk okno, ob strani sta 2 pilastra, ki nosita profiliran o gredo, sledi zvonik s pilastri ob zaobljenih oglih, z profiliranim fabionom, z ppk nišo na fasadni strani in z ppk zvonovimi linami. Ladja je brez zidca, toda z konkavnim napuš em. V južni steni ima neogotsko okno iz l. 1866. V podaljšanem delu ima več paličastih profilov kot spolje. Presbiterij ima pristrešen talni zidec ter nov trapecast fabion. V južni steni ima neogotsko okno, v obeh poševnicah zazidani zašiljeni okni, v severni steni pa neogotsko okno iz l. 1866. Na severni strani je talni zidec presbite ija prekilnen, verjetno zaradi kekega nagrobnika. Vsi originalni ogali stavbe so iz lepih klesancev.

Na južni steni presbite ija je velika, spodaj uničena pp freska sv. Krištofa iz ca 1520. Svetnik je oblečen v rdeč plašč, rmeno in rdeč senčeno ter zeleno podšito suknjo, na glavi ima turban, izpod katerega gledajo dolgi lasje. Z desnico se opira na okleščeno belo drevo, z levico drži Jezusa, ki je oblečen v belo suknjo in vihrajoč rdeč plašč, Krištofov obraz z rahlo svedras-timi lasmi ima rjavo brado. Njegov izraz je precej realističen ter kaže bližino renesanse. Nebo je plavo, na njem so beli oblaki. Fresko obdaja rmen okvir z valovito gotško trto.

Notranjščina: Tlak je kamenit, v presbiteriju dvignjen za stopnico. Zvonica ima plitvo prečno banjo ter prehaja s širokim ppu lokom v ladjo. Levo vodijo stopnice v I. nadstropje, kjer je pevška empora, ki se odpira z ppu lokom v ladjo in ima vso prednjo stran neogotsko okrašeno ter opremljeno z plastikama Cirila in Metoda. Ladjo pokriva raven ometan in poslikan strop, steni poživiljata neogotskiniši z trolskima kipoma Marije in Jožefa.

Slavolok je preprost ppk.

Presbiterij im-a 2 ozki traveji in 5/8 zaključek. Pokriva ga rahlo zašiljena-banja z 2 križno- rabrastima obokoma in petstranim zaključkom. Posamezne traveje ločita rebrasti oprog. Sklepniki so okrogli, rebra globokega konkavnega profila počivajo na piramidastih, deloma profiliranih konsolah. Vsa slikarija v notranjščini je dekorativnega značaja, nova in bp.

Oprava: Glavni oltar je neogotsko delo Ignacija Oblaka iz l. 1867. prižnica je tudi neogotska in verjetno Oblakova.

Vsa ostala oprava je bp.

Oprema: Čolniček in ~~kap~~ kadilnica sta rokokojska.

Zvonik je brez zvonov. Je iz l. 1861.

Podstrešje: Zapadni del ladje in zvonik sta deloma iz opeke deloma iz kamnja. Ladja je bila prvotno nekoliko nižja, kar dokazuje omet na presbiterijevi zapadni steni, kjer je jasna sled prvotne ladjine strehe. To dokazuje, da je bil presbiterij prvotno višji od ^{ga} ladje ter je njen jasni prizidek.

Resume: Cerkev sv. Eme je iz l. 1466. Ca 1500 so prizidali presbiterij, ki nosi fresko iz ca l. 1520. Presbiterij je nasproti ladji nesorazmerno velik in širok in je bil prvotno tudi višji. Zapadni del ladje je prizidek, iz l. 1861, ko so vdelali pevsko emporo, namesto lesenega stolpičarja pozidali, strešni zvonik, so ladjo dvignili ter jo na novo stropali. Spolje paličastega profila v ladjinem prizidku so verjetno ostanki prejšnega glavnega portala, ker sedanji je iz l. 1862. Gotizirana je bila l. 1866.

Okolica: Okoli cerkve je ravokotno pokopališ³⁰ce z velikim križem, delo Ignacija Oblaka iz l. 1867.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo:

Opombe:

J. Curk: Celjska topografija (Šentjur), rkp. str. 25, 25' (zapisni 1960)

Župnik Andrej Sdoušek se je leta 1828 lotil popravila cerkve. Napraviti je dal nov tabernakelj (po lastni zamisli), novo prižnico, nove orgle, cerkvene stole, svečnike in mašne obleke.

Vodušek: Andre Sdoušek, fajmošter Labudske škofije. - Drobttince za leto 1855, leto X, 1855, , str. 134.

KOZJE - grad, *grobica*

1.

Nekoč eden najstarejših gradov, a že ~~več~~ dolgo časa zapuščen in razpadel.

Tudi v Vischerjevi knjigi razvaline. Ob vznožju Veternika postavljen nov grad, ~~stanj~~ zraven cerkve.

Kozjanski grad je bil last grofov Peilenstein in Zeltschach, krškemu samostu ga je poklonila bl. Mema. Kot ministeriali gradu se omenjajo konjiški gospodje ki se prvič omenjajo l.1197. Okr.1500 so izumrli. Pozneje so se lastniki pogosto menjali.

Ign.Orožen: Mas Dekanat Drachenburg, l.1887, str.130 -137.

glej tudi: KOZJE, ž.c.

Zvonik vsaj v zadnjem delu gotski, pravokotni prehaja nad kamnitim žlebastim zidcem v osmerokotnik. Prezbitერიj v osnovi tudi očitno gotski, vsi oboki pa novejši. Na obeh straneh ladje po ena kapela. V eni slabo čitljiv gotski nagrobnik z grbom in drugi nemški nagrobni napis iz baročne dobe.

Stele, LXXVIII, 11.8.1933, str.22.

Slika kraja se nahaja v žu nišču v "Podsredi".

Stele, CX, 1940, str.41-43.

Kraj in cerkev je od nekdaj spadal pod župnijo v Pilštanju. V vizit. poročilu iz 1.1655 pa izvedemo, da so tedaj začeli ustanavljati v Kozjem novo župnijo (str. 114-115), vendar je do tega prišlo šele 1.1786 1802.

Cerkev v Kozjem že iz 12.stol. Sedanja cerkev je v gotskem stilu, večkrat je bila prezidana. Prezbitერიj je polkrožno zaključen in obokan, ravno tako tudi ladja. Na obeh straneh sta kapeli kupolasto obokani. C. ima 3 oltarje: gl.oltar Vnebovzeta, v kapelah sv. Franč. Asav. in Antona Padovanskega.

Cerkvi je pridan zvonik. 4 zvonovi imajo sledeče napise: veliki - gegossen von Ignaz Hilzer in Wiener - Neustadt 1875.

Drugi: Nicolaus Urbanus Boset Cillie me fudit 1693.

Četrti: Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis Anno 1701.

Šesti: Regina Coelorum ora pro nobis. Anno 1701.

1.1641 vizitacijsko poročilo ljubljanskega škofa Buechaima (str.118) iz katerega izvedemo, da je bila c. v 1.1629 do 1640 zaprta.

Druga poročila iz 1.1654, 1655 (str.119)

V novejšem času izvedli potrebne restavracije in sicer:

1.1876 nov zvon iz delavnice Hilzer

1.1877 naredil kipar Anton Pavlič iz Buč nov Marijin kip za vel.oltar

1.1881 predelal stare orgle Anton Omerzel.

1.1882 so povečali 6 oken ladje in na novo postavili zakristijo.

1.1883 preslikal al fresco Tomaž Fantoni. Istočanso so restavrirali vse oltarje.

Ign. Orožen: das Dekanat Drachenburg, 1.1887, str.114 -120.

Cerkev je dobila nov. vel.oltar z dvema podobama M.B., nov tabernakelj, stopnice k vel.oltarju, novo prižnico, nekaj novih podob svetnikov. Vse to je naredil G.Gottwald iz Graza, ki se je izkazal kot umni zlatar," le pri slikarjenju bi se mu prigovarjati smelo, kar podobe svetnikov zadene, so namreč preveč posvetne....."

Zg.Danica, 1.1853, str. 4.

Cerkev je dobila nov križev pot. Nanovo je bil pozlačen oltar sv. Franč. Asav. Poslikani sta bili dve str. kapeli. Popravljen in pozlačen vel.oltar., narejena je bila nova prižnica, nov oltar sv. Antona.

Zg.Danica, 1.1857, str.125.

KOZJE (Drachenburg).

Fara. posvečena Marijinemu vnebovzetju, od 1. 1802 sedež Pilštanjske prafare in dekanata.

Pravilno orientirana cerkev stoji v trgu v n.v. 284 m.

Viri in literatura: Farna kronika; Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant VI Dekanat Drachenburg, Maribor 1887.

Cerkev sestavljajo: V pritličju kvadraten, zgoraj oktogonalen zvonik, pravokotna ladja, kateri sta na vzhodni polovici prizidani 2 enako visoki,

severna skoraj $3/8$, južna pravokotno z posnetima ogloma zaključeni kapeli, malce nižji $3/8$ zaključeni presbiterij, kateremu je na jugu prizidana nadstropna zakristija tako, da se končuje v isti črti z presbiterijevo zaključnico. Med kapelo in zakristijo vodijo stopnice na oratorij. Gradnja je kamentia, ometana. Strehe so strešaste, opečne, zvonikova je osemstrana piramidasta, visoka, pločevinasta.

Zunanjščina: Je nezanimiva. Zvonik obteka s cementom dedelani talni zidec ter na vrhu pritličja izpodžlebljeni kamenit zidec, v oktogonalnem delu ga na oglih poživljajo pilastri in obteka pas, zaključujejo pa tri kotna in polkrožna čela neoromanskih oblik. Vrh zvonika je pač produkt nadzidave iz let 1895-1896. V fasadi ima ppk bp portal, ob strani v ppk nišah kamnita kipa Franca Ksaverija in Antona Pad. (sta novejša in bp) ter 2 pdp nagrobnika z trikotnim čelom in z ovalno napisano ploščo iz let 1834 in 1830. Oktogonalni del ima pp svetlobne line in členjene ppk zvonove line. Ladja in kapele so brez talnega zidca in z konkavnim napuščem. Okna so visoka neoromanska ppk iz leta 1882, nad kapelinima sta še 2 luneti. Ladja ima na vsaki stranici po 3 okna. Južna kapela ima v zapadni steni pp portal z letnico 1856, v južni pa nagrobnik iz l. 1807. Presbiterij ima ppk okno v severni steni in manjše zazidano ppu okno v vzhodni steni. Zakristija ima pp okni v vzhodni, ter pp portal z profilirano preklado in pp okno z polico v južni steni. $5/8$ zaključek presbiterija in vzhodno steno zakristije opasuje talni zidec, ki je pri presbiteriju še gotski. Tudi ima presbiterij še ohranjen kamenit žlebast venčni zidec. Vhod v oratorij ima kamnite stopnice, ki nekoliko zakrivajo enega ladjinih oken. Vsa cerkev je bila obnovljena l. 1934, zunanjščina je beljena.

Notranjščina: Cementen talnik je iz l. 1913. Zvonica, ki se v vsej širini

odpira v ladjo, ima križev obok z močnimi robovi. Na vsaki strani odpira v ladjo, ima križev obok z močnimi robovi. Na vsaki strani vhoda sta dvaxstke stenska kropilnika iz črno-sivega marmorja ter na levo skozi pp portal kamenite stopnice, vodeče v zvonik in na emporo. Židana pevkka empora, ki sega ca 1 m pred zvonico, ima 2 toskanska stebra in 3 ozke križne oboke. Na fasadii je v sredini usločena naprej ter ima polno ograjo z klobasastim profilom spodaj ter okrašeno z pdp polji in zelo plitvimi pilastri. Ladjo čelniho 4 pari močnih pilslopov (2 para sta podrazana), katerih toskanske kapitole krasi zgoraj svitek in sprednja poševna prehoda proti členjenemu ppk slavoloku. Strop je banjast z 4 pari sosvodnic. Ozka ppk slavoloka vodita v kapeli, opasani z gredo in pokriti z banjo s sosvodnicama, s severa na pa s tristranim zaključkom.

Presbiterij pokriva banja z križanima sosvodnicama in tristranim zaključkom. Vso notranjščino krasijo Fantonijeve freske iz l. 1883. Desno vodi pp portal z profilirano preklado v zakristijo s cementnim tlakom in deloma potlačenim križnim, deloma ravnim stropom. Od tu vodijo stopnice na prižnico. V zakristiji je viden pristrešen talni zidec presbiterijeve poševnice. Oratoij ima pod in travrzen strop z 3 banjami ter zelo široko, nizko ppu lino v prezbiterij.

Oprava: Glavni oltar je podobarsko delo v baročni tradiciji toda z neoromanskima obhodnima lokoma. Oltar je iz l. 1893, tabernakelj je A. Pavličev iz l. 1877, sedanji pa je tirolsko delo iz l. 1903.

Stranska oltarja sta enaki, podobarski deli iz l. 1892, z Pavličevima tabernakljima iz l. 1883.

Prižnica je neoromansko delo A. Pavliča iz l. 1907, reliefni križev pd je tirolski izdelek Fer. Stuflesserja iz l. 1895.

Krstilnik ima stebrasto nogo z letnico 1786., okrogel bazen z vrezninami:

monštranco, kelihom, monštranco, IHS, srcem ter preprostim lesenim nast avkom
od A. Pavliča iz l. 1877.

Orglje, ki so do sv. Eme so delo Antona Omerzela iz Podsrede iz l. 1881. Klopí so deloma novejšé iz l. 1905, deloma iz l. 1860 s skromno intarzi jo. Zakristijska omara je poznobaročno delo, sicer je oprava bp.

Oprema: Kipa obeh src sta Stuflesserjevo delo iz l. 1907.

Kopiji Celovškega Jezusa in Marije Gozzano iz začetka 19. stol. Slika Marijinega kronanja v razgibanem, brončiranem, rokokojskem okviru je povprečne kvalitete, gotovo iz prejšnjega glavnega oltarja ter iz 3. četrtine 18. stol. Klasicističen lesteneč je steklen.

V zakristiji je omeniti rokokojski relikvijar, neorokokojski ciborij in v zakristiji je omeniti neogotsko monštranco.

V desni kapeli je vzdan visok ozek nagrobnik, ki ima okoli roba napis v gotski frakturi. Napis je težko čitljiv, razbere pa se, da gre za nekoga Griffolta von, ter da je iz leta 1516. Polje krasi ostroločen ščit z majem, na njemu je čelada z akantasto perjanico in z okrasom v obliki maja z gotsko zavitim repom. Spodaj sta 2 grba. Prvi ima 2 vodoravni bruni drugi je štiridelni ter ima v 2 poljih vodoravni bruni, v 2 pa stopajočega pantra. V levi kapeli je pp nagrobnik, ki je zelo močno prebeljen in večinoma zakrit od klopi. Napis se galsi: ALHIER RUHE ... VOHLGEBORENE FRAU FRAU ANNA MARIA FREYIN VON WINTERSHOFEN.. dalje je napis zakrit od klopi, a seveda da je nagrobnik iz 18. stol.

Zvonik: Je enotne gradnje, aima neogotski zaključek iz l. 1896. Zvonik ikma zgoraj letnico 1693, spodaj pa napis: NICOLAUS URBANUS BOSET CILLEAE ME FUDIT. Zvon je brez posvetila, krasi ga fruktonska ornamentika z rogovmi izobilja ter reliefi Martinove skupine, MB z otrokom, Janeza Krstinka in

Deizišne skupine.

Podstrešje: zvonik ja sled nekoliko višje starejše strehe, v oglu palama kot spolje vžidan delstenskega stranskega gotskega tabernaklja z 2 zašiljenima lokoma, nad njima 2 grbama in načetkom ~~fixxxx~~ fiale. Tabernakelj je imel verjetno še tretji lok, ki je odlomljen, a je bil verjetno enak prvemu. Vsi oboki so kameniti, ob presbiterija in obeh kapel so precej višji od lajinega. Ladja je imela prvotno raven strop kot dokazuje sled beleža in tramov-nosilcev. Ko so prizidali zvonik, ki je nekoliko ožji od ladje, so ladjo podaljšali ob straneh zvonika do njegove fasade.

Resume: Cerkev, ki se omenja že l. 1249 ?, je postala pred letom 1426 ivikarijat Pilštanske prafare. Sedanja cerkev je v obodu iz 15. stol., kajti ladja in presbiterij, iz katerega je vzet sakrarij, vžidan v zvonik, sta srednjeveška. V 17. stol. so preobokali presbiterij iz katerega so izvigli sakrarij ter ga porabili pri grandji gradnji zvonika, prizidali kapeli ter obokali in dvignili ladjo. Kapelin portal so prebili l. 1856. Zakristijo so popolnoma prizidali in povečali l. 1882, ko so predelali v neoromanski stilu tudi ladjiska okna. Notranjščino je poslikal l. 1883 Tomaž Fantoni. Ko so prizidali cerkvi zvonik, je bila ladja že povišana, obokana in podaljšana proti ~~zapadu~~. Da se je to zgodilo v 17. stol., kaže tudi ventilacijska mreža v ladji, ki je okrašena z ranobaročnim akantom. L. 1896 je bil v ^{sko} vrh zvonika neogotško povišan.

Okolica: Cerkev obdaja obzidan oval prejšnjega pokopališča, ki je bil popravljen l. 1956.

Zupnišče iz l. 1786 je bilo pritlično in je dobilo l. 1803 nadstropje. L. 1865 je bilo močno predelano in prekrito z opeko. Po tej vojni je bilo popolnoma predelano ter služi za KLO.

Kaplanija. Stavbo za kaplanijo je daroval l. 1802 Jožef Wintershofen, lastnik gradu Kozjega. V stavbi se je nahajala tudi šola. Sedaj je v njej župnišče.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo: V trgu Kozje je omeniti sledeče zanimivosti:

Hiša št. 49 gostilna Resnik ima lep velik klasicističen pp portal z pazduhama in trojnima obeskoma na prekladi.

Hiša št. 90 je veliko dvonadstropno poslopje z klasicističnim pazduhastim portalom z trojinima obeskoma na prekladi ter letnico 1833. Predelano, povečano in povišano je bilo ca 1930 ter je obdržalo kot zanimivost edino še portal.

Hiša št. 9 v Šenovem ima običajen klasicističen pazduhast pp portal z trojnima obeskoma.

Nad trgov se nahaja grad Kozje, ki je bil nekoč last krških škofov ter se omenja od l. 1197 dalje. Njegovi ministerijali so bili gospodje Drachenburgi, po l. 1347 Celjani, vendar so Drachenburgi živeli še do l. 1500, v 16. stol. so gaimeli Szeckely, v 17. stol. pa Scheeweissi. Za časa Vischerja koncem 17. stol. je bil grad že razvalina, na mesto katere je bil zgrajen na vznožju Veternika poleg cerkve nov gosposki dvor.

Opombe:

J. Curk: Celjska topografija, mkp, str, 23-25 (zapiski 1960)
(Šentjur)